

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXXII. (26)

Štev. (№.) 45

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

8. novembra 1973

Oblast in družina v Sloveniji

Doslej je rdeča oblast doma urejala družinske probleme s štirimi začasnimi zakoni, t. j.: zakon o zakonski zvezi, zakon o razmerju med starši in otroki, zakon o posvojitvi, dalje temeljni zakon o oskrbništvu in zraven še slovenski zakon o rejništvu. Z novim letom preneha veljavnost teh zakonov in izdelan je osnutek novega zakona o družinskih razmerjih, ki naj bi vsa v to stroko spadajoča vprašanja uredil tako, da bi bile čim bolj upoštevane nastale spremembe in dejstva, ki so posledica novega načina življenja in nove stopnje družbenih odnosov. Le tistih določil starih zakonov, ki so se izkazala kot pozitivna in učinkovita, v novem zakonu ne bi spreminjali.

Po tem, kar beremo v Delu (3. okt.), bo novi zakon posvečal prvenstveno pažnjo zaščiti otroka, s tem, da bo opredelil dolžnosti članov družine in da bo poskušal omejevati število družinskih dram, v katerih so vedno otroci glavne žrtve.

Novi zakon, tako napovedujejo, bo poudaril pravico skupnosti, da poseže v družinska razmerja vedno, kadar so ogrožene koristi otroka, kajti, — tako smo brali zapisano — otrok ni zasebna lastnina staršev! Zakon bo energično poudaril komunistično tezo, da je otrok last družbe, države, ki lahko z njim po svoji volji postopa.

Že doslej je bilo v praksi tako. Rdeči oblastniki so vedno skrupulozno pazili, da bi mladina, bodisi v šolah, ali v pošolski dobi prišla v stik z idejami, ki so soglašale z ateističnim materializmom. Prereševali so pravovernost in zanesljivost učiteljev, preprečevali so stik mladine s Cerkvijo, njenim naukom in njenimi ustanovami, poniževali in zapostavljali so vsakogar, ki si je upal reči, da mu je po ustavnih določilih zagotovljena svoboda mišljenja in verskega udejstvovanja. Kljub terorju, ki že skoro tri desetletja vsiljuje mladini v glavo in srce rdeči evangelij, statističke priznajo, da gre mladina svojot pot in da se za rdeči nauk niti ne zanima.

Zmotno bi bilo, če bi zaradi tega proglasili rdečo mladinsko politiko za popoln neuspeh. Uspeli so na polju, ki je najdelikatnejše: moralno so izkvarili slovensko mladino v taki meri, da nas je v resnici lahko strah za bodočnost naroda. Vsak resen opazovalec s strahom pripoveduje, kakšen je mladi svet doma. Naj nas ne zavaja v optimizem skromen procent fantov in deklet, ki so ostali zvesti svojim idealom. Vsa čast jim! Občudujemo jih in ponosni smo nanje. Toda večina je drugače in med temi so premnogi sinovi in hčere staršev, ki so izšli iz vernih družin in so si ustanovili krščansko zakonsko zvezo. Brezverska šola, načrtna demoralizacija mladine zlasti v prvih povojnih letih, popustljivost oblasti kadar mladostniki prestopijo meje javne dostojnosti in podobno, so dosegli, kar so hoteli.

Slovenci smo bili vedno malo odporni pred alkoholom, smo bili priznani kvantitativno in vestni zbiralci domačih in tujih kletvin in bogokletstev. To nam je bilo vedno v sramoto.

Kar pa nam pripovedujejo o teh naših narodnih napakah ljudje, ki poznajo današnje razmere doma, je nekaj, kar nas navdaja z žalostjo in strahom. Pijančevanje povsod; nič redkega ni pijana ženska na cesti, v vozilu, v gostilni; surovo kvantanje in preklinjanje, ki je mladini prišlo v meso in kri, tako da se tega že več ne zaveda. In vedno slišimo na novo presenetljivo novico; ne le moški, dekleta so večkrat hujše kot fantje.

To so tisti, ki bodo v bodočih letih rodili novi slovenski rod. Kaj bo iz tega nastalo? To kar je v Rusiji. Tam vere že skoro ne preganjajo. Nimajo koga! Moralo pa rešujejo potom policije in koncentracijskih taborišč.

Zadnje čase beremo vedno bolj pogosto v slovenskem tisku grožnje Cer-

SVobodne in demokratične države rešujejo gospodarstvo komunističnih totalitarnih režimov

Vsak, ki je doživel revolucijo v naši domovini, ima še dobro v spominu, kako so komunisti poveljevali sovjetski režim, kako je tam vse lepo in cvetoče in kakšno blagostanje vlada. Več kot pol stoletja totalitarnega komunističnega režima v sovjetski zvezi pa dokazuje, da komunistični totalitarni sistem ni sposoben reševati gospodarskih problemov. Sovjetska zveza je kljub napovedi, da bo kmalu, ne le dosegla, ampak ekonomsko celo prehitela ZDA, daleč zaostala. To se je pokazalo v vesoljskih poletih, kjer je opustila tekmo z ZDA, ker je ni zmogla. Stalno se pojavljajo težave v industriji in kmetijstvu. Da prepreči lakoto je Sovjetska zveza n. pr. letos izprosila od Severne Amerike, da ji je prodala za pet let naprej ogromne količine živežnih potrebščin. Mehanizacija sovjetskega poljedelstva je tako zaostala, da Moskva ni imela drugega izhoda. Ob letošnjem junijem obisku v ZDA je Brežnjev podpisal celo vrsto trgovskih pogodb, da bi z ameriški dolarji pomagal sovjetskemu gospodarstvu iz stisk, v katerih se ne morejo uprti. Ko je Brežnjev že prej dovolil ustanovitev bančnih podružnic italijanskim, francoskim in nemškim bankam v Moskvi, je radevolje sprejel tudi podružnice severnoameriških bank.

Jugoslavija je dobila od Severne Amerike milijarde dolarjev posojil in daril, pa je kljub temu danes milijon jugoslovanskih delavcev, ki so šli po svetu za delom; pa ne v Sovjetsko zvezo, ampak v svobodne demokratične države zapadne Evrope. Na vse to smo se spomnili ob branju poročila deviznega oddelka Narodne banke Jugoslavije, ki je bilo objavljeno v prvi polovici letošnjega oktobra, kjer je ugotovljeno, da

so v prvih osmih mesecih letošnjega leta delavci iz Jugoslavije, ki so zaposleni v zahodnih evropskih demokratičnih državah, nakazali Jugoslovanski Narodni banki 864 milijonov dolarjev. To je 39% več kakor v ustreznem obdobju lanskega leta. Zanimive so številke, ki jih poročilo navaja tudi glede turistov in izseljencev za isto obdobje. Turisti so v Jugoslaviji pustili 372,3 milijona dolarjev ali 38% več kot do konca avgusta lani. Izseljenci so v tem obdobju nakazali 57,3 milijona dolarjev (lansko leto 46,3), raznih drugih nakazil pa je bilo za 101 milijon v primerjavi z 82,6 milijona dolarjev v prvih osmih mesecih leta 1972.

Okrog 70% vseh nakazil, ki jih pošiljajo zdomci, prihaja iz Zvezne Republike Nemčije. Jugoslovanski delavci, ki delajo v tej državi, so poslali v domovino za 570,2 milijona dolarjev ali za 140,1 milijona dolarjev več kot v osmih mesecih lanskega leta. Nakazila zdomcev iz Avstrije so se skoraj podvojila. V prvih osmih mesecih lanskega leta so zdomci iz Avstrije poslali za 54,1 milijona dolarjev deviz, letos pa v enakem obdobju za 106,7 milijona dolarjev. Nakazila zdomcev iz Švice so narasla za več kakor 50%.

Tudi v turističnem prometu je na prvem mestu zahodnonemška marka. Turisti iz ZRN so v naših letoviščih do konca avgusta porabili za 160,7 milijonov deviz, to je skoraj za 40 milijonov dolarjev več kot v ustreznem obdobju lanskega leta.

Tako je jugoslovanski komunistični režim v prvih osmih mesecih letošnjega leta iz svobodnih zahodnoevropskih držav dobil deviznega priliva: milijardo in 376,7 milijona dolarjev.

Proslava slovenskega praznika v Mendozii

K slavlju našega narodnega praznika in dneva Slovenske zastave smo letos pridružili še tretji, pomembnejši spominski datum. V teh dneh poteka petindvajset let, odkar je glavnina slovenskih priseljencev prišla v Mendozo. Četrto stoletja, srebrni jubilej! Doba, ki zasluži, da človek ob njej obstane! In koliko je misli ter spominov, ki se prepletajo ob teh datumih!

Zato smo bili še prav posebej hvaležni g. dr. Tinetu Debeljaku, da se je odzval naši prošnji in prihitel med nas. Njegova navzočnost in osebno sodelovanje sta kot najbogajtejši in osrednji prispevek v tridnevnem sporedu dala proslavljanju pač vzvišeno oznako, kakor jo tak dogodek zasluži.

Prvi del proslave je bil v soboto, 27. oktobra v našem domu.

Ob 7 zvečer smo napolnili dvorano in s pozdravom društvenega predsednika g. Pavla Bajde sprejeli v svoji sredi našega gosta.

Dr. Debeljak nam je v obsežno in globoko zasnovanem predavanju, obogatenu s razkošnim dokumentarnim gradivom in zanimivimi diapozitivi nazorno podal prezanimivo sliko o „Simbolih slovenske samobitnosti in državnosti“.

(Poročevalec podaja nato misli predavatelja, ki pa jih izpuščamo, ker je v večini posnetek razprave, ki je medtem izšla v Zborniku S. Slovenije.)

Po predavanju je Društvo Slovencev organiziralo za predvečer k narodnemu prazniku skupno slavnostno večerjo.

..... kvi in njenim ustanovam, ki skušajo vsaj v skromni meri zaustaviti če že ne preprečiti ta strahotni razkroj slovenske mladine. Rdeči raje vidijo nje propad, kakor pa njeno rešitev po edini možni poti, ki je pot evangelija.

Novi zakon, ki proglašja otroka kot državno last, bo imel morda mnogo lepih besed, uspeha pa nobenega, kajti zgrajen je na zmoti.

KK

primerih izvzet iz te problematike. In kakor je rekel dr. Korošec, je bil prav Trst tisti, ki je silil Slovence v južnoslovansko rešitev. Govoril je nato o metafizični povezanosti Slovenije v svetu z narodom v domovini ter o potrebi naših slovenskih kulturnih in političnih trdnjav, ki naj vzdržujejo slovenstvo v tujini in izražajo v svobodi težnje tistih, ki so v domovini obojeni k molčanju. Nato je prišel k 25-letnici zdomstva ter poudarjal pomen slovenskih domov. Citiral je guvernerja Lauscheta in diplomata Kobala o pomembnosti ohranjanja slovenske pesmi in jezika v tujini, ter se posebej obračal na mladino. Zadnji del pa je bil posvečen slovenski zastavi kot simbolu vsega tega, kar napolnjuje in izraža slovensko zavest v nas in slovensko prisotnost doma in v svetu, v zgodovini, sedanjosti in bodočnosti.

Tudi tokrat je dvorana nopeto poslušala ta govor in marsikdo si bo zapomnil besede guvernerja Lauscheta iz letošnjega govora na slovenskem dnevu v Washingtonu:

„Ponosen sem, kot sem vedno bil ponosen — da govorim slovenski jezik — ko sem bil župan, guverner in senator. Brez omahovanja sem vedno povedal, da sem Slovenec in to nameravan ostati do konca svojega življenja.“

Ali pa besede, ki jih je v intervjuju izpovedal prof. Andrej Kobal, rojen v Cerknem, vseučiliški profesor in diplomat: „Človek normalnega razuma bi ne pozabil materinega jezika, da živi sto let med tujci... Za mene je materin jezik bogastvo, iz katerega sem še vedno in še črpam neke vrste moč v življenju...“

Prav gotovo so tudi marsikateremu izmed mlajših navzočih, katerim so bile namenjene govornikove navduševalne besede, naj izrabi vsako možnost, da pojde na obisk v slovensko domovino, vzbudile zavest in odločitev, da bo v vseh okoliščinah vedno koristen član slovenstva v svetu.

Po tem tako učinkovitem govoru so nastopili naši otroci iz šolskega tečaja. Zapeli so najprej Hej Slovenci in so jim kar navdušeno in doživeto pritegnili vsi navzoči v dvorani.

Zapeli so še „Navzor se širi rožmarin. Bajukova Alenka je podala Gradnikovo „Molitev naše Danice“ in svoj nastop so mali končali z odlično „Slovenski smo fantje“.

Sledil je še nastop pevskega zbora, ki je najprej zapel dve pesmi domoto-

...a za tiste starejše, ki so jih njihove mamice v zibel polagale še pod domačim krovom na slovenski zemlji: p. A. Hribarja „Hišica očetova“ in p. H. Sattnerja „Studenčku“. Nato pa je sledil šopek pesmi, ki so bile „navdušen klic zdomske slovenske mladine v Mendozi, klic veselja nad življenjem, pre-arjenim v soncu, in slovesna izpoved domovinske ljubezni.“

Sledile so: dr. F. Cigana Pesem mladine, S. Premrla Slovenec sem, M. Bačuka Misli na me, O. Deva Po Savci, po travci, I. Ocvirka Bog in Slovenija, S. Premrla Himna svobodnih Slovencev.

Mogočno je zvenelo po dvorani: „Ta zemlja je naša, to naša je kri! Slovence edine vse Bog naj živi!“

B. b.

Proslava v Bariločah

Bariloški Slovenci so obhajali narodni praznik v soboto 27. t. m. zvečer. Ker že dalje časa nismo imeli nobene take kulturne prireditve, je bil odziv dokaj številen in v Lovskem in Ribiškem klubu se je zbralo šestdeset rojakov. Več kot polovica te številke je bilo mladine. Prvikrat se je zgodilo, da smo se zbrali neke drugje in ne v Planinskem Stanu, ki je za takšno število obiskovalcev odlično premajhen.

Sporod praznika je bil dokaj pester. O pomenu 29. oktobra je govoril France Jerman. Sledilo je daljše predavanje Vojka Arka o Slovenski državi Karantaniji. Med odmorom je bila servirana rakuska in po prigrizku so prišli na vrsto mlajši člani bariloške slovenske skupine. Dijaki srednješolskega tečaja so izvedli zborna deklamacijo Prešernove pesnitve: „Uvod h Krstu pri Savici.“ Deklice pod vodstvom ge. Lučke Jerman so peale pesmi „Doli v kraju“ in „Sonce čez hribeček gre.“ Potem so bili predvajani lepi koroški diapozitivi ob spremljanju učencev ljudskošolskega tečaja, ki so pripovedovali koroške storijske. Ta del programa je pripravila ga. Milena Arko.

Po zaključku kulturnega sporeda so prišli še športniki na svoj račun. Razdeljene so bile nagrade dvajset slovenskih smučarskih tekem v Argentini. Svečanosti je dala poseben poudarek prisotnost ge. Musarjeve, mame pokojnega Jožeta, ki je podaril prehodni pokal za ta vsakoletni športni dogodek.

V. Arko

Srednjeevropska srečanja — „Mitteleuropa“ 1973

(Od našega dopisnika v Gorici)

Že več let se v Gorici vsiljuje kulturna srečanja, na katerih sodelujejo kvalificirani predstavniki znanosti, umetnosti in na splošno kulturnega sveta, ki ga je nekoč povezovala v široko politično skupnost habsburška monarhija. Gre za obnovitev duhovnih vezi med narodi Srednje Evrope, ki so nekoč živeli v glavnem v skupni državni tvorbi. Slovani, Germani in Romani in alpskem in podonavskem območju so bili mnoga stoletja ozko povezani. Danes pa ločeno kot Slovenci, Hrvati, Srbi, Čehi, Slovaki, Poljaki, Avstrijci, bavarski Nemci, Italijani, Madžari in delno Romuni še vedno menijo, da imajo kaj skupnega v svojem kulturnem in civilnem poslanstvu.

In ti nagibi so v glavnem vodili pionirje ter prireditelje že pri postavitvi temeljev teh kulturnih srečanj, ki so se v našem mestu izoblikovale v stalne inštitut „Institut za srednjeevropska srečanja“ (Incontri culturali mitteleuropei). Letos jeseni se je odvijalo že osmo zborovanje te vrste in so delegati obravnavali temo „Ideja Srednje Evrope v teku časa.“ Mnogo bi se lahko diskutiralo o večji ali manjši aktualnosti teme, ki je sicer prostorno in v nekem smislu tudi časovno omejena na narode nekdanje habsburške monarhije. Lahko bi kdo trdil, da je v času, ki pozna proces širše evropeizacije na vseh ravneh govor o „Mitteleuropi“ anahronizem in le nostalgčno vračanje v neak mit, ki ga je zgodovinska stvarnost že zdavnaj po-

kopala. Naj bo tako ali drugače, imajo ti goriški vsakoletni študijski dnevi vseeno svoj pomen in so kulturno zanimivi. Iz referatov posameznih predavateljev je lahko izluščiti tudi marsikaj aktualnega in živega, ki more imeti tudi v naši dobi in našem prostoru svoj pomen. To še zlasti v zvezi z govori o poslanstvu posameznih narodov in kultur v sklopu „mittelevropskih“ ljudstev, ki so tako nekoč kot danes na svojski način prispevala k ostvartitvi velike kulturne pestrosti in bogastva.

Že naslovi referatov so v tem zelo zgovorni in pomembni, „Jadranska politika habsburške monarhije“ (prof. Wandruszka, Dunaj), „Mitteleuropa in pangermanizem v severno vzhodni Italiji (prof. Apih, Trst), „Panavstrijska etnična skupnost“ (prof. Viktor Suchy, Dunaj), „Zgodovinski razvoj Mitteleurope“ (Zahorsky — Suchodolski, Dunaj), „Diskusije in polemike med Benetkami in Frankfurtom leta 1848“ (prof. Jože Pierazzi — Pirjevec, Trst — Pisa) itd. itd. Poleg tega je bila še cela vrsta koreferatov in komunikacij na kongresu, kar je tudi osvetlilo še posamezna vprašanja na dnevnem redu. Pri tem je omembe vreden nastop vice-rektorja oddelka za literarne vede pri Znanstveni akademiji v Bratislavi Stanislava Smatlaka, ki je lepo prikazal vlogo slovaške kulture in samobitnosti v sklopu formacije „mittelevropske“ zavesti v teku stoletij. Posebno zanimiv je

(Nad. na str. 2)

NAPETOST NA BLIŽNJEM VZHODU

ARABCI GROZILJO Z NOVO VOJNO

Položaj na Blaznjem vzhodu, ki se nekoliko umiril po premiru sklenjenem v Združenih narodih in kateremu so se postopoma uklonili tako Izraelci kakor Arabci, je v zadnjih dneh postal vedno bolj zapleten. Pogajanja, ki se vršijo v ZN, v Washingtonu in tudi na samem vojnem področju, doslej niso prinesli nobenih konkretnih rezultatov.

Če naredimo kratek pregled na dogajanja po premirju samem, je razvidno, da ne Arabci, ne njih nadzorniki ZSSR nimajo resnega namena doseči trajen mir na tem področju. Sovjeti sami so se sicer precej opekli v svojih načrtih najprej računajoč z arabsko zmago, nato, po premirju, pa s svojim nameravanjem vojaškim posegom na položaj. Takoj namreč, ko je bilo premirje sklenjeno, so Sovjeti objavili svoj namen poslati vojaške odelke na Blaznje vzhod, za kontrolo premirja. Združene države so takoj reagirale na tak enostranski poseg. V dokaz, da Amerika stvar jemlje zelo resno, je Nixon alertiral vse ameriške oborožene sile v svetu. Napetost, ki je spričo tega nastala, je počasi popustila, ko so Sovjeti odstopili od svojega prvotnega načrta in pristali na ponudbo, da pošljejo Združeni narodi svoje vojaške oddelke za kontrolo premirja. V teh oddelkih pa ni ameriških, ne sovjetskih vojakov.

Ameriški zunanji minister Kissinger je spričo sovjetske provokacije resno opozoril ZSSR da „obstojače meje, preko katerih mi ne moremo iti,“ to je, ZDA ne bodo dovolile enostranskih posegov na to področje.

Takoj po tem incidentu pa so se začela pogajanja za dosego trajnega miru. Vendar celoten potek teh pogajanj ne navdaja sveta z optimizmom. Izrael je sicer že v začetku izjavil, da bi bil pod določenimi pogoji pripravljen umakniti se na položaje izpred zadnje vojne. S tem bi bil pripravljen odstopiti svoje položaje v Egiptu. Prav tako pa seveda dati svobodno odhod egipčanskim vojakom zajetim na južnem sinajskem predelu. Vzporedno bi se morali umakniti tudi arabski voja-

ki, ki na severnem delu še stojijo na izraelski strani sueškega prekopa.

Z arabske strani pa so bile zahteve dvojne. Egipt je bil bolj stvaren, Sirija bolj zahtevna. Egipčanski zunanji minister Fahmy je hitro odletel v Washington, kjer se je sestal z Nixonom, Kissingerjem in vodil pogajanja v imenu Sadata. Prav tako je šla v Washington izraelska ministrska predsednica Golda Meir, ki je tam ponovno potrdila judovsko stališče. Izrael ponuja mir pod prvim pogojem, da se na južni fronti nasprotna vojska umaknejo vsaka na svojo stran sueškega prekopa. Položaj pa naj bi garantizirali vojaški odelki. Združenih narodov, ki bi tvorili takomenovani „varnostni pas“ neposredno ob prekopolu in to na obeh straneh.

Čeprav je egiptovski predsednik Sadat prvotno izjavil, da je pripravljen na povratek v meje izpred 22. oktobra, ko se je zadnja vojna začela, se vendar pogajanja vedno bolj zatikajo. To pa zlasti zaradi Sirije, ki se je po daljšem odlašanju 2. novembra priključila pogajanjem v Washingtonu. Sirija zahteva popoln izraelski umik na severni fronti z vseh položajev na Golanu in celoten umik z arabskih predelov sploh. Če tega ne bi dosegla, grozi z novo vojno, na katero se tako Sirija kot tudi Egipt mrzlično pripravljata od premirja dalje.

Na novonov spopad se pripravljajo tudi ostale arabske države. To bi bilo sklepati iz zasedanj v Damasku, kjer so s predsednikom Hafezom Assadom imeli razgovore alžirski predsednik Boumedienne, Libijski Moammar Kadafi, jemenski zunanji minister Mohamed Noman in pa sovjetski zunanji podminister Vasilij Kuznetsov. Razgovore z arabskimi vodji je imel tudi egiptovski predsednik Sadat. Kot posledica teh razgovorov je Alžir poslal Egiptu 200 tankov, da jih ta uporabi v novih spopadih z Izraelci.

Da pa je napetost še večja v raznih prestolnicah zadnje tedne vztrajno trdijo, da imajo tako Izraelci kakor Arabci pripravljeno tudi atomsko orožje za primer večje nevarnosti. Egipt da baje ima pripravljene ruske rakete Scud z prav tako ruskimi jedrnimi bombami. Te rakete se nahajajo na oporiščih blizu El Kaira, naperjene proti Tel Avivu. Izraelci pa so že pred leti izdelali zelo dovršeno raketo „Jericho“, ki lahko prenaša tudi atomsko orožje. Ker pa se bombe tiče obstajajo dve verziji. Ena trdi, da ima Izrael jedrno orožje ameriške proizvodnje; druga pa dokazuje, da Judje že več let delajo poizkuse na lastni atomski bombi. Ti poizkusi da so že tako napredovali, da lahko Izrael takoj vrže na Arabce atomsko bombo lastne proizvodnje.

„DELAVSKA ENAKOPRAVNOST“

Po uradnih statistikah v Jugoslaviji, Tati vsem rdečem „delavskem“ raju, po 28 letih še vedno 800.000 družin nima primerne stanovanj. Ni pa statistik, koliko odvisnih stanovanj in vikend hišic imajo partijci, ki so se borili za delavsko „enakopravnost“ in proti „izkoriščevanju človeka po človeku.“

Mednarodni teden

V Boliviji so pretekli teden odkrili novo zaroto proti vladi generala Banzerja. V tej zaroti so bili zapleteni Julio Prado Salmón, bivši minister in član vladne koalicijske stranke Movimiento Nacionalista Revolucionario, Anibal Mitchell, eden vodij iste stranke in pa šef bolivijske krščanske demokracije Benjamín Miguel. Je to četrta zarota, ki jo

Na Severnem Irskem so na nenavaden način pobegnili iz zapora trije šefi IRA, podtalne vojaške organizacije. Helikopter te organizacije se je mirno spustil na dvorišče kaznilnice, trije priporniki so stopili vanj in se mirno odpeljali. Pazniki so misleč da je helikopter kaznilniške službe, vso stvar mirno gledali. Po spoznanju prevare so seveda takoj spustili za ubeglimi vse policijske sile, pa zaenkrat brez uspeha.

ZDA so v soboto, 3. t. m. sestrelile na pot mimo Venere in Merkurja vesoljsko ladjo Mariner 10. Strel in začetek poleta je bil perfekten. A majhna okvoro v gredni napravi lahko omeji delovanje vesoljskega robota. Namen Marinerja 10 je namreč posneti s televizijsko kamero površino obeh planetov in filme poslati na zemljo potom oddajnikov. Kamere pa menda ne bodo mogle vršiti svojega poslanstva, če ogrevalne naprave ne bodo delovale. Amerikanci imajo sicer upanje, da bodo okvaro popravili preden bo ladja prišla v bližino obeh planetov.

V Moskvi je napravil samomor 38-letni ruski pesnik Ilya Gabai. Tri leta je preživel na prisilnem delu v nekem sovjetskem koncentracijskem taborišču, kamor je bil obsojen „zaradi protidržavne aktivnosti“. Po izpustitvi ga je sovjetska tajna policija neprestano zasledovala in zasiljevala. Gabai je bil prijatelj bivšega sovj. generala Petra Griorenka, ki ga je sovjetska policija zaradi njegovega nasprotovanja sovjetskemu režimu proglasila za umobolnega in ga „internirala“ v psihiatrično bolnišnico.

Goriška in Primorska

ZAVOD SV. DRUŽINE

Zavod sv. Družine v Gorici je z oktobrom začel s svojim vzgojnim in kulturnim poslanstvom. Šolske sestre, ki zavod vodijo, so se bile že proti koncu avgusta preselile v novo poslopje. Na prvi šolski dan so gojenci in gojenke kar ostrmeli nad novo veličastno stavbo. Z nepopisnim veseljem so si ogledali okusno opremljene prostore: obširno kapelo, dvorano, jedilnice, spalnice, učilnice, prostore zara zvedrilo itd. Za vse je bil ogled novega zavoda pravo doživetje.

Zavod pa je seveda gostoljubna vrata odprl nekaterim skupinam že v septembra. Tedaj so bile v njem duhovne obnove in pa prireditve podjetnih slovenskih skavtov in skavtinja.

Castiljivo poslopje starega Sirotišča, ki je odslužilo, je bilo v dneh od 10. do 13. septembra do temeljev porušeno. Bil je zadnji čas: ko je moglo ni rilež pritisnil na spodnji zid, se je ta sesul v prah in ruševine. Po prvi vojni so del novega poslopja dvignili kar na stari zid, ki je bil po stari zidarski tehniki zgrajen bolj iz gruča kot iz kamenja.

Los grandes objetivos

En su reciente visita a la CGT, el presidente de la Nación, teniente general Juan Domingo Perón definió algunos conceptos con relación al esfuerzo del pueblo trabajador en la labor total de reconstrucción. Habló de la relación de la política con la organización gremial e indicó que “ya había sostenido permanentemente que la política es sólo un medio para dar la posibilidad de que hombres salidos del pueblo puedan tomar en sus manos el destino de la Nación y llevarla hacia los grandes objetivos que perseguimos” y que en “lo social buscamos que cada persona tenga el margen de justicia que necesita para vivir con dignidad y con felicidad”. “Y en el orden económico —finalizó en el tema— sostenemos que el capital está al servicio de la economía; no como era antes, en que la economía estaba al servicio del capital.

Reseñó luego el proceso seguido durante el primer gobierno peronista para permitir la intervención política de las organizaciones sindicales. “Nosotros, quizás, aquí, en América latina, somos los primeros que hemos establecido la posibilidad de que esto suceda y que se acuerde, a fin de que la comunidad, en paz, pero con justicia, pueda elaborar su propio destino”.

Finalmente Perón definió ideológicamente al movimiento del que es titular al decir: “Somos simplemente justicialistas; respetamos a los demás, pero queremos que los demás también nos respeten. He dicho varias veces a organismos especiales de la República que no queremos que sean políticamente favorables a nosotros, pero que tampoco sean contrarios. Dentro de esta concepción seguiremos nuestra imperturbablemente: nosotros respetamos a los que nos respetan; queremos a los que nos quieren y luchamos por alcanzar objetivos que desde hace treinta años nos han venido dando la razón.”

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Kljub navidez mirnemu poteku dogodkov na politični pozornici, vendar ni vse tako v redu: zlasti ne v vladnih krogih, kot bi sedanji voditelji v Argentini želeli. To se ne tiče toliko političnih strank samih, kakor peronizma kot vladajoče skupine, ki želi vpeljati svoj določen gospodarsko socialni program.

Gospodarsko je sicer načrt jasno zaznamovan in se vrti v krogu takomenovanega socialnega pakta, ki so ga podpisali kmalu po nastopu peronistične vlade delavci, podjetniki in vlada. V sklopu te pogodbe (zmrznenja cen in plač) se sučejo razna pričakovanja, tako npr. povišanja plač. Ker se je o tem zlasti v sindikalnih krogih ponovno govorilo, je gospodarski minister Gelbard štel za umestno, da je, po prehodnem sestanku vse svoje ekipe s Peronom, ponovno zatrdil, da vlada ne namerava niti povišati plač, niti dovoliti povišice cen. V tem in pa v poizkusu reaktivacije notranje proizvodnje, zlasti tudi poljedelske, sloni upanje sedanje gospodarske politike, ki pa tudi ne zanemara drugih področij, npr. rudniškega, za katerega so pripravili posebne zakone za njegovo reaktivacijo.

Hujši problemi se porajajo na drugem, bolj izključno političnem polju. Govori se namreč o zvezni intervenciji v provinco Formozo. Prav tako pa, kljub svojemu dolgemu trajanju, še ni rešen problem Mendoze, kjer krajevni sindikat nenehno napadajo guvernerja in zahtevajo od narodnega vodstva njegovo izključitev iz peronističnega gibanja.

Prav tako nastaja vedno večji razkol v sindikalni veji peronističnega gibanja. Sicer tradicionalno nasprotstvo med mladino in sindikalisti, se je sedaj porodil v samem sindikalnem tlesu. Takoimenovana Peronistična delavska mladina (Juventud Trabajadora Peronista — JTP) je že dalj časa ustvarjala vedno močnejšo opozicijo sedanjim sindikalnim vodstvom. Očitajmo jim, da so postali buržuji in izdali delavske interese.

Do dokončnega razkola je prišlo spričo zakonskega osnutka o novem zakonu sindikalnih organizacij, ki ga je CGT predstavila v Kongresu in ga bosta baje oba zbornici kmalu potrdili. Ta osnutek daje veliko večjo moč sindikatoma. Podaljša pa tudi mandat sindikalnih vodij z dve na štiri leta, daje centralam pravico intervenirati v krajevne sindikalne organizacije, in predvideva, da se sindikalni spori ne bodo več reševali pred sodiščem, temveč direktno po razsodbah pristojnih organov ministrstva za delo. JTP vidi v tem zakonu orožje, s katerim se sedanja sindikalna vodstva lahko „ovekovečijo“ na svojih mestih in temu ostro nasprotujejo. Ima seveda zaslonbo celotne aktivne leve, ki vidi v istem zakonu orožje, s katerim bi sindikati tudi „večno“ ostali v peronističnih rokah.

Temu zakonskemu osnutku pa nasprotujejo v Kongresu tudi vse opozicijske stranke. Ob njem bi se moglo razbiti dosedanje mirno sožitje in sodelovanje raznih strank s peronizmom. Radikali, manriquisti (desnica) in ljudska revolucionarna povezava (srednja levica) ga obtožujejo za nedemokratičnega in vidijo v njem možnost nemotenega političnega dela sindikatov. Če osnutek naleti na kritike v samih peronističnih vrstah (kar ni nemogoče), tedaj bi doživel prvi hud parlamentarni boj in hudo opozicijo. CGT bi s podporo vlade, zlasti Perona, sicer s svojim osnutkom uspel, tako vsaj menijo opazovalci, a res je tudi, da bi v peronizmu samem nastal še hujši razkol.

Še beseda o zunanji politiki. Nemojeto jo zunanje ministrstvo vodi naprej. A sedaj je Peron sam tudi segel na to področje. Vladno tajništvo je objavilo, da bo Perón v teku šestih mesecev potoval v New York, kjer da bo pred skupščino Združenih narodov govoril o svojem delu in o naporu Argentine, kot države Tretjega sveta (katerega očetovstvo si lasti) za večje mednarodno sodelovanje in za boj v prid vsega človeštva. Tedaj bo peronizem znova uradno stopil in se predstavil pred svetom kot ljudsko socialno gibanje.

Inž. Jožetu Sodju v spomin

Dne 23. septembra t. l. je po dolgi bolezni umrl v Clevelandu inž. Jože Sodja, poštvovalni slovenski javni delavec, odločen protikomunist, velik idealist, zaveden Slovenec in globoko veren katoličan. Umrl je na posledicah mučenj in ran, ki jih je prejel v zloglasnem nacističnem koncentracijskem taborišču v Mauthausnu.

Inž. Sodja je bil rojen 14. maja 1907 v Bohinju. Študiral je na realki v Ljubljani. Po maturi je šel študirat v Francijo, kjer je uspešno dovršil univerzitetne študije in prejel dve diplomi: iz elektrotehnike in hidravlike. Ko se je vrnil iz Francije domov, ni mogel dobiti službe v svoji stroki. Prav v tem času iskanja službe pa je inž. Sodja krepko vstopil v slovensko javno življenje. Začel je obiskovati fantovske odseke, prosvetna društva, govoril je na raznih zborovanjih, predaval na tečajih ter tako vzgajal nov rod bodočih javnih delavcev.

Ko je prišlo leta 1931 do preloma med marksistično in krščansko usmerjenimi delavci in nameščenci v Jugoslo-

vanski strokovni zvezi in se je ustanovila nova katoliška nameščenska organizacija (Zveza združenih zasebnih in trgovskih nameščencev), so organizatorji te Zveze iskali človeka, ki bi v gorenjskem kotu organiziral krščansko usmerjene zasebne nameščence. Našli so ga v mladem in agilnem katoliškem izobražencu inž. Sodju, ki je v kratkem času zbral v omenjeno mlado krščansko socialno organizacijo lepo število gorenjskih zasebnih nameščencev, za katere se tedaj nihče ni kaj resno zanimal. Tedaj se je tudi močno posvetil študiju socialnega vprašanja in postal v tej stroki pravi strokovnjak. Zato mu je bilo med drugim pozneje zaupano vodstvo Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Uspešen poseg inž. Sodje v slovensko javno življenje ni ostal neopazen. Kmalu je bil pritegnjen v upravo ljubljanske radijske postaje. Na tem mestu pa ni ostal dolgo, ker je dobil pri Katoliškem tiskovnem društvu, ki je izdajalo „Slovenca“, „Domoljuba“ in „Bogoljuba“, mesto šefa propagande. Kma-

lu je postal tudi odgovorni izdajatelj omenjenih treh listov in znane knjižne zbirke „Slovenčeva knjižnica“.

V tem času je inž. Sodja posegel tudi na politično področje. Postal je član vodstva mladinske organizacije SLS in bil v stalni zvezi z odgovornimi osebami slovenskega političnega življenja. Udeleževal se je tudi političnih sestankov in razgovorov, govoril je na številnih shodih in zborovanjih, bil je stalni predavatelj na političnih tečajih SLS. Dr. Korošec je delovnega in spretnega inž. Sodjo zelo cenil. Večkrat ga je povabil s seboj na politične shode. Povabil ga je med drugim tudi na veliki tabor pri Sv. Trojici v Slovenskih gorah in nato na svoj rojstni dom v Biserjanah.

Inž. Sodja je bil globoko veren mož in sinovsko vdan svojemu škofu dr. Rožmanu, katerega je pogosto obiskoval. Uspešno je sodeloval pri škofjskem odboru prvi petkov, h kateremu ga je škof povabil. Prav posebno uspešno pa je bilo njegovo sodelovanje pri organizaciji in vodstvu kongresa Kristusa Kralja in je za to delo dobil na predlog škofa dr. Rožmana papeško od-

likovanje („častni papežev komornik z mečem in plaščem“).

Posebej moramo poudariti Sodjevo nepopustljivo stališče do komunizma. Vse njegovo javno delovanje je bilo usmerjeno zoper komunizem že pri delu med delavci in nameščenci, pri političnem in verskem delovanju — prav posebno pa še med drugo svetovno vojno in komunistično revolucijo. Ob izbruhu druge svetovne vojne je bil inž. Sodja med ustanovitelji podtalne vojaške organizacije — Slovenske legije. Skupaj z dr. Ludovikom Pušem je prevzel v tej organizaciji propagandno delo in se je temu delu predal z vso dušo in z vsemi svojimi silami. Kljub vsem nevarnostim je pri tem delu vztrajal vse do srede leta 1944, ko ga je Gestapo skupaj z drugimi vodilnimi osebami Slovenske legije aretirala in odpeljala v koncentracijsko taborišče v Mauthausnu, kjer so z jetniki načrtno tako nečloveško postopali, da jih je ogromna večina v kratkem pomrla. Inž. Sodja si je sicer ohranil življenje, prestopil pa je take muke, da je vse življenje trpel na posledicah teh muk in udarcev.

Iz Mauthausna so ga ob koncu vojne rešili Amerikanci in ga zdravili. Dol-

go je visel med življenjem in smrtjo. Ko je okreval, se je l. 1952 podal v ZDA kjer je dobil delo pri podjetju Morrison Product Inc. Diplome mu seveda niso priznali nobene in je bil plačan kot delavec, čeprav je velikokrat reševal tehnične probleme, ki jih tamkajšnji inženirji niso znali rešiti. Poniževanje v brezdusnem sistemu ga je bolelo. A je to junaško prenašal in se vedno bolj predajal Bogu in družini. Kljub trajni bolehnosti je mnogo sodeloval pri fari sv. Vida, pri Marijini legiji; bil je član Društva Najsvetejšega imena, Društva Presv. Srca Jezusovega in dr. V politično življenje v tujini ni več posegal, čeprav je do smrti ostal zvest idealom, za katere je delal doma.

Pokojni inž. Sodja je bil markantna osebnost, mož načel in dela. V dobi 1935—1945 je globoko posegal v dogajanja na Slovenskem. Ko se bo pisala objektivna zgodovina čiste dobe, bo dobil inž. Sodja v njej častno mesto.

Ko se klanjamo spominu težko preizkušane borca za božje in slovenske ideale, prosimo Vsemogočnega, da mu nakloni večni mir in pokoj, njegovi družini pa izražamo globoko sožalje.

R. Smersu

Novice iz Slovenije

ŽIRI — V stari osnovni šoli v Žireh so 14. oktobra odprli stalno muzejsko zbirko žirovskega čevljarstva in čipkarstva. Z njo so prikazali del preteklosti tega kraja in sosednjih vasi. Zbirko, ki je sestavljena iz orodij in izdelkov ter z dokumenti in fotografijami, bodo še izpolnjevali, da bo postala pravi muzej žirovskega obrtništva in industrije.

MURSKA SOBOTA — V Strukovcih na Goriškem v Prekmurju so 14. oktobra slovesno počastili 250-letnico prekmurskega preporoditelja štefana Kuzmiča. Štefan Kuzmič velja za enega največjih prekmurskih protestantskih piscev, ki je veliko doprinesel k ohranitvi slovenščine v Prekmurju. Seveda ni manjkal pri slovesnosti govornik, ki bi ne slavil Kuzmiča kot predhodnika če že ne ravno komunizma pa vsaj revolucionarja, ki je pripravljaj pot — sedanjemu režimu.

MARIBOR — Mariborsko Slovensko narodno gledališče je za začetek operne sezone pripravilo Verdjevega „Nabucca“. Predstava je bila skrbno pripravljena, čeravno majhni mariborski oder ni najbolj primeren za te vrste opere, v kateri je precej poudarjena vloga zbora. Orkester je vodil novi dirigent Opere Kristjan Ukmarič, v naslovni vlogi pa je nastopil Sergio Brunello.

LJUBLJANA — Slovenska Drama je letošnjo sezono začela z „Veliko puntarijo“ Bratka Krefta, ki je delo tudi sam režiral. Kritiki Jože Snoj je igral ne sicer pohvalil, dodal pa je, da bi nekatere prizore brez škode skrajšali. Gledalec je mogel najti dve veliki hibi v delu samem: Nedodelanost in pa notranjo statičnost. Kritiki pravi, da je bil izjemno razgiban le prvi prizor v banski palači, pri vseh drugih pa je bila zbranost „publike kljub kultiviranosti in predvsem sociološki motiviranosti. manifestativnega besedila Velike puntarije močno preskušana.“

BOVEC — Edina planinska koča na Kaninu je pred časom pogorela. Sedaj bovske planinci grade novo v višini 2330 metrov nad vrhom Konjca. Kočo bodo dogradili do prihodnjega septembra, imela bo okrog 90 postelj.

MARIBOR — V Mariboru so pripravili 5. festival baročne glasbe, ki je trajal od 15. do 31. oktobra. Prvi nastop je priredil orkester RTV Bukarešta, vseh pa je bilo šest. Dva sta bila posvečena orkestralni glasbi, trije komorni, na enem večeru pa so izvajali Bachove motete.

ŠKOFJA LOKA — Okoli 200 slovenskih knjižničarjev se je zbralo v tem mestu, kjer so izmenjali mnenja, kakšno naj bo delo knjižničarja. Osem referatov je obdelalo vsa področja teme „knjiga in bralec“, od dela z otroki v predšolski dobi do pomoči bralcem pri študijskem in znanstvenem delu. Ob tej priliki je Društvo bibliotekarjev Slovenije (beseda bibliotekar se bolj učeno sliši) imelo svoj 21. občni zbor, na katerem so za predsednika izvolili dr. Branka Berčiča.

Prireditve v Rožmanovem zavodu

Zadnjo nedeljo v oktobru se zberejo bivši zavodarji in sploh prijatelji Rožmanovega zavoda v Adroguéju. S tem zavodu materialno pomagamo in obenem spoznamo letno delo te naše vzgojne organizacije.

28. oktobra se je že zgodaj dopoldne začel polniti vrt Rožmanovega zavoda. S sv. mašo, ki jo je daroval msgr. Orehar v zahvalo vsem živim in mrtvim dobrotnikom, je pričelo slavlje. Založena kuhinja je z veseljem in naglico postregla lačnim gostom. Otroci so tudi zadostili športnemu duhu na nogometnem igrišču.

Popoldne so se obiskovalci spet zbrali na vrtu. Spregovoril je prefekt g. Marjan Bečan. Spomnil se je ustanovitve zavoda, škofo Rožmana ter se ponovno zahvalil vsem dobrotnikom. — Besedila pesmi Dolfija Godnjavca, uglasbene po modernih napevih, nam ga predstavijo kot dobrega opazovalca. Lepo so se slišali glasovi Dolfija in dveh sestrice ob spremljavi kitare. — Godba pod vodstvom Toneta Skubica se

CELJE — V Likovnem salonu sta zakonca Karel Zelenko in Sonja Rauter Zelenkova razstavila svoja dela. Karel je predvsem grafik in je sodeloval že na raznih mednarodnih prireditvah pa tudi na samostojnih razstavah. Na tej razstavi pa je poleg grafik razstavil tudi nekaj slikarskih prizadevanj v zvezi s keramičnimi predmeti. Njegova žena pa je predvsem keramičarka, razstavila je svoje majhne keramične figurice, ki dajejo vtis izredne estetske drobne umetnine.

MURSKA SOBOTA — V Moravskih toplicah je bilo letošnje državno tekmovanje traktoristov-oračev. V kategoriji lahkih traktorjev je zmagala ekipa Slovenije (Štefan Bukvič, Martin Muhlič in Ivan Ločičnik), v kategoriji težkih traktorjev prav tako slovenska ekipa, ki so jo sestavljali Franc Kuhar, Marjan Frelj in Bela Brglez. Teorijo pa je najbolj obvladal Ante Zadro, predstavniki hrvaških oračev. Absolutni prvak (lahki traktor, težki traktor in teorija) je ponovno postal šefan Bukvič, ki je že lani osvojil prvo mesto v Prištini.

PTUJ — Poročali smo, da so v Ptuj z vrtnjem odprli vrelec tople radioaktivne zdravilne vode. Sedaj se že pogajajo za ime bodočih toplice: Imenovale naj bi se „Protonske toplice“, ker pač „Atomske toplice“ že imajo v Podčetrtku.

UMRLI SO OD 8. DO 13. 10. 1973:

LJUBLJANA — Marta Štok r. Rebula; Alojz Vrečar, 48; Dana Mužina r. Mlekuz; Martin Mahkota, 88; Hermína Borghese r. Puja; Vera Adlešič r. Battelino; Angela Bizilj r. Zajc, 70; Alojzij Lindič, up. kroj. mojster; Marko Kranjec, ing. kemije; Franciška Marenčič r. Anžič, 84; Elizabeta Oberreigner r. Kastl, 90, ak. slikarka — miniaturistka; Franjo Miklavčič, inženir; Minka Petrič, up. vzgojiteljica; Evald Prinčič; Josip Križnar, 67; Leopold Mrak; Alojzij Brecljnik, 91; Franciška Završan, up. učiteljica; Franc Kodjančič, 73; Jože Markoja; Ivan Galič; Karel Steiner, 83, up. žel. uradnik in Maistrov borec; Ignac Tilingner, 83; Emilija Rojko r. Tustonič.

RAZNI KRAJI — Cecilija Wutti r. Grafenauer, Melvič v Ziljski dolini; Hilda Jagrič r. Verdu, Laško; Janez Perčič, Cikava; Leopold Hrovat, 50, Mengeš; Franciška Simončič r. Ramph, Litija; France Zupan, up. bančni ravnatelj, Bled; Hani Falter, Kranj; Viktor Benedik, Kranj; Jože Rigler, Breg pri Ribnici; Leopold Kranjec, tes. mojster, Bukovica; Ivan Brozina, Opatija; Ivan Antloga, Mala Prešnica; Ivanka Punčuh r. Runove, Krško; dr. Jože Bizjak, up. veterinar, Divača; Ivanka Piškur-Cadež r. Cepin, Kranj; Alojz Jerlah, Priscavca; Janez Leskovec, Trbovlje; Ivana Dermastja r. Kristan, Sr. Gamelnje; Miran Vrhovec, Litija; Janez Račič, zidar, Krško; Jože Bogataj, zidar, Brezovica; Tereza Kodarin r. Jerman, Boršt; Vinko Prah, 75, župnijski upravitelj, Šentvid pri Grobelnem; Marija Grabar r. Repina, 91, Krško; Anton Kotnik, Vitanje, p. n.; Marija Kapus, 84, Solčeva; Ivan Banik, 65, up. ključavničar, Volčji potok; Jože Turk, Bušca vas; Franciška Derič, 71, Šmarca; Jože Bertoncelj, Komenda; Peter Koder, Blejska Dobrava; Marija Bartol, Studenec na Blokah; Marija Lustrik r. Stale, Goričane; Ludvik Viternik, 86, up. župnik, bisernišnik in cerkveni skladatelj, Prevalje; Anton Kropfl, Slovenj Gradec; Toni Rebec, Radovna vas; Jožefa Ahlin, Jančeva vas, 83, Jerova vas.

je tudi pridružil slavlju in zaigrali nekaj slovenskih pesmi. Izvajanje, ki je pri vsakem nastopu vidno boljše, je bilo nagajeno z navdušenim ploskanjem.

Osrednja točka programa pa je bila igra „Otrok brez matere“, katere avtor je že omenjeni zavodar Godnjavec. Kakor je pred pričetkom povedal režiser Stanko Jerebič, je razveseljivo presenečenje, da je znal v Argentini rojen Slovenec, ki ni nikdar doživljal vaškega življenja, znal je tem okolju razvijati igro. Lahko jo uvrstimo med tragikomedije, pri kateri so imeli vodilne vloge zavodarji Andrej Golob, Tomaž Pavšer in Darjan Šifer. Poživljali so prizori učitelja in otrok v šoli. Med burnim aplavzom ob koncu predstave sta prejela šopke režiser in mladi avtor.

Gostje so se nekaj časa še pomudili v zavodu ter se z zavestjo, da bodo iz tega zavoda še prihajali fantje s krščansko vzgojo in slovenskim prepričanjem, vrnili na svoje domove.

G. B.

Razstava mladih umetnikov

V soboto 20. oktobra je doživela slovenska skupnost v Buenos Airesu lepo in mnogo obetajoče presenečenje. Slovensko katoliško akademsko društvo je v okviru svojega delovanja pripravilo tudi razstavo mladih slovenskih likovnih umetnikov. Ta dogodek, kakršnega že vrsto let ni bilo med nami je naletel na ugoden odmev v naši skupnosti, kajti na otvoritev razstave se je zbralo lepo število ljubiteljev umetnosti.

Razstavo v mali dvorani Slovenske hiše je odprla predsednica SKAD gđ. Terezka prijatelj. Pozdravila je prisotne goste, nato pa razložila, zakaj ta razstava. Poudarila je voljo mladine do dela, umetniškega ustvarjanja, pa tudi do volje pri sodelovanju s skupnostjo, kar vse je privedlo do tega dogodka. Nato je predstavila vseh deset mladih razstavljalcev, katere je zbrana publika pozdravila s ploskanjem.

Zatem je spregovoril predsednik Slov. kulturne akcije dr. Tine Debeljak, ki je veselo pozdravil vstop mladine v slovensko umetniško ustvarjanje in ji tudi obliubil vso pomoč in podporo pri njenem ustvarjanju. Tudi vodja likovnega odseka SKA in kulturni referent Zedinjene Slovenije arh. Jure Vombergar je pozdravil razstavljalce in jih vzpodbujal pri njihovem delu. Nato je predsednica SKAD gđ. Prijateljeva povabila vsa navzoče, da si razstavo podrobneje ogledajo. Pri vstopu so bile tudi na razpolago razglednice, tiskane z lesorezov, delo gđ. Anice Potočnikove.

Na tej razstavi je deset mladih umetnikov — študentov razstavilo svoja dela: slike grafike, keramiko in plastiko. Precej jih študira na raznih umetniških šolah v Buenos Airesu: Andrejka Dolinar, Ana Potočnik, Majda Zakarišek, Silva Willenpart; na arhitekturi: dipl. arh. Helena Osterc, Franci Klemenc; in šoli za propagandno risanje: Marjan Oberžan in Božo Urbančič. Poleg njih pa še Marjan Adamič in Pavel Fajdiga.

Vsi ti so razstavili nad 50 del. Ve-

Slovinci v Argentini

Osebnosti

Družinska sreča. V družini Janeza Mežnarja in gđ. Marije roj. Hirschegger se je v nedeljo, 4. novembra, rodil sinček, ki bo pri krstu dobil ime Rudolf Martin. Srečnim staršem naše čestitke.

IX. KULTURNI VEČER SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

je bil posvečen Kmečkim uporom na slovenskem ozemlju. Predsednik zgodovinskega odseka prof. dr. Srečko Baraga je v široko zasnovanem predavanju podal pregled razmer in pogojev, iz katerih so nastajali v Evropi kmečki upori, ter prešel nato na specifično upore slovenskih kmetov predvsem v dveh velikih puntih: v slovenskem l. 1515 in slovensko-hrvatskem l. 1573. Te je opisal z natančnostjo in nazornostjo. Važno pri predavanju pa je bilo gledanje emigracije na te dogodke pred 500 in 400 leti, ki je različno od onega v domovini. Če se onim tam kmečki panti predhodniki poznejšega „narodno osvobodilnega boja“ na Slovenskem, je dr. Baraga analiziral, v čem so bili kmečki panti in upor OF različni. Navedel je sedem takih razložkov, ki posegajo v bistvo nedovoljenega identificiranja obeh dogodkov, glaven med njimi po je vsekakor, da so se kmetje borili spontano za svoje lastne stanovske koristi, dočim je OF bila v službi izvendržavnih sil ter je njen upor bil diktiran od vrha dol premišljen in nasilno zlasti v razmerju do kmetov je imel za posledico prav uničenje kmeta kot takega. Prav to odvzama OF pravico, prisvajati si stare kmečke punte kot nekakšne „OF“ preteklosti; dolžnost emigracije pa je zato, da za to izrabljanje opozori svet in poudari resnično podobo kmečkih uporov v slovenskih deželah. Pradavanje so spremljali številni diapozitivi.

SAN MARTIN

Pri proslavah 100 letnice nastanka kraja Billinghamst, ki leži v sanmartinski občini, bodo sodelovali tudi Slovenci. Folklorna skupina iz Slomškovega doma pod vodstvom Bitenca Janeza bo na trgu v Billinghamstu (ulice San Lorenzo in Moreno) nastopila s tremi slovenskimi narodnimi plesi v soboto, 17. novembra zvečer ob 20. Vabimo Slovence iz Billinghamsta in sanmartinske občine sploh, da se udeležijo omenjenega slavlja.

POČITNIŠKI DOM V CORDOBI

Bo odprt le od 28. dec. 1973 pa do 28. februarja 1974. Vendar bodo mogli priti pred 12. januarjem le tisti, ki pozneje ne bi mogli. Kdor se želi odpočiti in si utrditi zdravje v gorskem zraku, naj sporoči čimprej na naslov (priporočeno — certificado): Hanzelice Rodolfo, Champagnat 55, Lujan, Peia. B. A. Vozni list kupiti šele po sporočilu, da je prostor zagotovljen. Nadrobna pojasnila daje po dobroti Dušnopastirska nisarna. Mladotne se sprejme le v družbi njih staršev.

Po športnem svetu

PRED TEKMO s Španijo bi 14. oktobra morala biti v Ljubljani prva uradna meddržavna nogometna tekma med Jugoslavijo in Alžirijo. Toda zaradi vojne na Srednjem vzhodu je bila tekma odpovedana. Namesto te tekme pa sta se pomerili jugoslovanska nogometna ekipa in reprezentanca Slovenije v tekmi za pripravo na tekmo s Španijo. Kakor ni na tekmi s Španijo Jugoslavija uspela zmagati, ji tudi v tekmi s Slovenijo ni šlo od rok; ekipa Slovenije, ki je pravzaprav bila celotna ekipa ligaša Olimpije, je igrala neodločeno 1:1. Gol za ekipo Slovenije je dal eden od dveh ali treh Slovencev, ki igrajo v Olimpiji — Ameršek.

NA BALKANSKEM PRVENSTVU v orodni telovadbi ali bolje v gimnastiki, sta tako moška kot ženska ekipa zasedla tretje mesto. Pri moških in pri ženskih so bili prvi Romuni, drugi pa Bolgari, za Jugoslavijo pa sta se uvrstili le še Grčija in Turčija. Med moškimi je bil prvi Romun Grecu, najboljši Jugoslovčan pa je bil Zoran Ivanović, ki je zasedel peto mesto. Jugoslovanska vrsta je bila zelo oslajljena, saj je izmed najboljših nastopil le šotarič iz Maribora, manjkala pa sta Brodnik, ki je trenutno najboljši slovenski in jugoslovanski orodni telovadec in Vrtič.

USPELE PRIREDITVE

Preteklo soboto, 3. novembra, je bil v našem domu v San Martinu jubilejni koncert sanmartinskega pevskega zbora. V nedeljo pa 21. mladinski dan, ki je bil na P. ristavi v Moronu. O obeh uspehih prireditvah bomo poročali pozneje.

POPRAVEK

V zadnji številki našega lista so v poročilu o slavnosti narodnega pevskega zbora pomotoma izpadla imena nekaterih sodelujočih pri odskri sliki Koroški večer. K tam omenjenim je treba dodati še: Sonca Andrejak, Adamič Marjan, Malalan Polde, Repovž Jože in Schiffrer Franci. Prosimo bralce da vzamejo na znanje.

TD ml.

IZSEL JE

ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE za leti 1971—1972

Obsega 456 strani in 88 ilustracij.

Po vsebini je razdeljen v devet poglavij:

- 1. BOJ SLOVENSKE MANJŠINE V KRŠKI ŠKOFIJI NA KOROŠKEM ZA VERSKI POUK V SLOVENSČINI**
Šesto nadaljevanje. Sestavil dr. Anton Podstenar.
- 2. PRIMORSKI SLOVENCİ V BOJU ZA SVOJE PRAVICE:**
Dr. Bogdan C. Novak, univ. prof. Toledo, ZDA: Slovenska manjšina v Italiji.
J. Boltar, Trst: Slovenska narodna politika in komunizem.
Dr. Andrej Bratuž, Gorica: Primorski Slovenci v boju za svoje pravice.
- 3. RAZPRAVE, DOKUMENTI IN PRIČEVANJA:**
Dr. Milan Komar, univ. prof., Buenos Aires: Osebnosti in borba.
Dr. Ljubo Sirc, univ. profesor, Anglija: Protislovja samoupravljanja.
Dr. Ludvik Puš, New York: Ameriška demokracija in dolar.
† Dr. Celestin Jelenc: Kako je nastala Osvobodilna fronta.
Dr. Tine Debeljak, Buenos Aires: Slovenski narod in simboli njegove narodnosti in državnosti.
Dr. Oton Ambrož, New York: Trikot: Moskva — Peking — Beograd.
- 4. NAŠI GORNIKI:**
ing. Jure Skvarča: V domovanju snežnih viharjev.
ing. Jure Skvarča: Everest.
Dr. Vojko Arko: Slovenska steza.
- 5. SLOVENSTVU V ČAST:** Dr. Rudolf Čujež, Kanada; Dr. Enij Alojzij Fonda, Brazil; Dr. Janez Janež, Formosa; Rev. Andrej Majcen S.D.B., Južni Vietnam.
- 6. OB STOLETNICI ROJSTVA DR. ANTONA KOROŠCA:**
Osebna srečanja: Dr. Rudolf Hanzelič, Jože Košček, Joško Krošelj — Poglavje iz spominov Januša Golca — Dr. Koroščevo delo v mladih letih — Spominski članek ob smrti — Dr. Albert Kramer.
- 7. RAZGLEDI:**
Prikaz življenja in dela slovenskih izseljencev v svetu: Brazil, Kanada, Argentina.
Slovenci v zamejstvu: Primorska in Koroška v slikah.
- V spoštljiv spomin našim pokojnim:** Dr. Miha Krek, dr. Ivan Prijatelj, Jože Jonke, dr. Ivan Kraljič, Janez Šest, Jože Jenko, Lojze Ambrožič st., Jože Poznič, dr. Franc Cigan, dr. Vinko Zore, ing. Avgust Vivot, Zdravko Novak, dr. Franček Prijatelj, Marjan Marolt, Ivan Avsenek, Franc Urh, Valentin Markež, Janko Hafner.
- 8. UMETNIŠKA PRILOGA**, v kateri objavljajo reprodukcije svojih najnovejših del: France Gorše, France Ahčin, Bara Remec, Ted Kramolc, Ivan Bukovec in Metka Žirovnik.
- 9. ILUSTRIRANA GORNIŠKA PRILOGA** na osmih straneh.

Prodajna cena v Argentini: 80.— pesov (za pošiljanje po pošti doplačilo 5 pesov). V ZDA in Kanadi: 8 dol. V ostalih državah: osmim dolarjem odgovarjajoči znesek.

OBVESTILA

SOBOTA, 10. novembra 1973:

V Slovenski hiši ob 20 koncert Slovenskih mladenk v korist cerkve Marije Pomagaj.

SKAD vabi na Literarni večer, ki bo ob 18 v Slovenski hiši.

NEDELJA, 11. novembra 1973:

V Berazateguiju obletnica Slovenskega doma. Lepo vabljeni.

SOBOTA, 17. novembra 1972:

V Slovenski hiši ob 17 sklepna prireditve srednješolskega tečaja Marka Bajuka

V Našem domu v San Justu ob 22.30 večer Balantičeve poezije in pesmi.

NEDELJA, 18. novembra 1973:

V San Martinu v domu ob 16.30 proslava 25-letnice ustanovitve slovenske šole.

V Našem domu v San Justu veselo družinsko popoldne, ob 16.

V Carapachayu v domu najprej sv. maša, nato skupno kosilo.

SREDA, 21. novembra 1973:

V San Martinu v domu ob 18.30 se- stanek Lige žena mati in razgovor o ločitvi zakona. Vabljeni gospe, gospodične in fantje!

NEDELJA, 25. novembra 1973:

V Slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 9.30 sveta birmo.

NEDELJA, 9. decembra 1973:

V Slovenski cerkvi Marije Pomagaj prvo sveto obhajilo.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Zedinjena Slovenija in Balantičeva šola vabita na večer OB BALANTIČEVEM KRESU v spomin 30 letnice smrti pesnika Franceta Balantiča, v veliko dvorano Našega doma v San Justo, v soboto, 17. nov. ob 20.30.

Zedinjena Slovenija pripravlja otroško šolsko kolonijo v kordobskih gorah pri dr. Hanželiču. Prijave sprejema ZS do 20. novembra.

Vseslovenska tombola je skupna zadeva vse slovenske skupnosti. Slovenske učne knjige so nujno potrebne — zato pridite, pomagajte po svojih močeh! Nasvidenje 2. decembra v Slomškovem domu.

V nedeljo 11. novembra slovenska radijska ura praznuje 3 letnico obstoja.

Za dobro voljo

OD DOMA

Prvi: begataš drugemu o tretjem: „Ta se mi zdi sumljiv: več troši kot ukrađa.“

V tem času je bilo nad 160 oddaj. Program je sledeč: govor Marijana Loboda o pomenu slovenske radijske ure in nastop kvarteta Finkovih. LR 9 rad. Antartida v nedeljo ob 14.30.

OB BALANTIČEVEM KRESU

Večer Balantičeve poezije in pesmi v Našem domu v San Justo, ob 30-letnici Balantičeve smrti, v soboto, 17. novembra, ob 20.30

Program: dr. Jože Krivec

Režija: Stanko Jerebič

Sodelujejo: moški zbor Gallusa, Balantičeva šola, recitatorji

Vabita: Zedinjena Slovenija in Balantičeva šola

OSMA OBLETNICA SLOVENSKEGA DOMA

IVANA CANKARJA V BERAZATEGUI

Nedelja, 11. novembra 1973

Začetek ob 11.30.

Pridite, pričakovali vas bomo!

Nasvidenje torej!

Naš dom v San Justu

nedelja, 18. nov. ob 16

VESELO DRUŽINSKO POPOLDNE

z vmesnim predvajanjem zvočnega filma falkornih plešev v baletnem stilu, izvajanih na 17. obletnici.

Vsakoletna tombola je vsled tehničnih zaprek prestavljena na poznejši čas.

„Za nas v zdomstvu je knjiga osnovno sredstvo za hranjevanje narodnostne in slovenske zavesti.“

(F. Papež v Letu knjige)

Vseslovenska tombola za izdajo

slovenskih učnih knjig

V Slomškovem domu

2. decembra 1973 ob 15

Vabi ZEDINJENA SLOVENIJA

VELIKA IZBIRA NAJBOLJŠEGA POHIŠTVA

MUEBLES

LUKY

Frente Estación EZEIZA
Ruta 205
T. E. 295-1197

LUKA MILHARČIČ

Električni aparati

Izključni zastopniki: Hitachi — National — Crown — Ranser — Panoramie — Aurora — Saccol — Columbia — Westinghouse — Godeco — Tonomac — Gam uza — Olivetti — Kenia — Champion — Marshall

Podružnice

CARLOS SPEGAZZINI
Avda. 25 de Mayo 136

SAN JUSTO
Almafuerte 3230

J. Š.

Teatro Colón 1973

Traviata

Kakšne važnosti so za glasbeno življenje kvalitetni poustvarjalci, dirigenti, režiserji in pevci, je bilo še posebej razvidno pri peti, šesti in sedmi predstavi letošnjega repertoarja, ko so tako pomembna operna dela, kot so priljubljena in ganljiva Traviata in La Boheme in do potankosti izbrušeni Falstaff, zble. dela in pustila poslušalce povsem ravnodušne, če ne kar s trpkim občutjem.

Traviata dopolnjuje z Rigolettom in Trubadurjem Verdijevo ljudsko trilogijo. Patetičnim in bolečim potezam Rigoletta in romantični vznesenosti Trubadurja se pridružuje lirčno-tragična mehkoba Traviate, ki jo je Verdi obdal s čarom in sijajem ljubezenske poezije.

Libretist Francesco Maria Piave je za to opero priredil Dumasovo Damo s kamelijami, ki so jo v 2. polovici prejšnjega stoletja med drugimi odrsko oblikovale Sara Bernhard in Eleonora Duse. Verdi jo je videl v teatru in se ko odločil, da jo bo predstavil glasbeno. Prva izvedba nove opere v Benetkah 1. 1853 ni uspela, pač pa ponovna uprizoritev z drugo pevko naslednje leto. Od

tedaj je obšla svet in postala kot simbol opere med najširšim občinstvom.

Colón jo je v 34 sezonah postavil na oder 177-krat. Letošnja uprizoritev je bila improvizirana. Poznalo se ji je, da je bilo premalo vaj in da vsi pevci niso bili kos nalogi. Najmanj je zadovoljila sopranistka Luisa Sofia v vlogi idealizirane kurtizane. V 1. dejanju ni čisto intonirala cabalette Sempre libera in je završelo po dvorani, kar je še povečalo njeno negotovost in živčnost. Povsem se je umirila šele v zadnjem dejanju. Pevka ni pokazala enotne glasovne linije v vseh legah. Spomin na Antonietto Stello, Anno Maffei in celo na Jean Sutherland iz prejšnjih sezon je bil še preveč živ in sicer v škodo Luise Sofie.

Španski tenor José Contreras je bil tokrat prvič v Buenos Airesu, vendar je hitro osvojil poslušalce z lepim glasom in primerno igro v vlogi Alfreda. Vseskozi je ugajal tudi domači bari-tonist Gian-Piero Mastromei v vlogi očeta Germonta. Mastromei ima zlahtne glasovne darove in tudi značajsko prilagodljivost. Videti je, da veliko nastopa po svetovnih odrih ob najslavnejših pevcih.

Juan Emilio Martini, profesor na glasbeni fakulteti katoliške univerze, dirigira v Colónu že več ko 30 let, večinoma italijanske in francoske opere. Traviato je dirigiral že večkrat, vendar je bilo tokrat čutiti neko ohlapnost, ki je bila opazna tudi v režiji Cecilia Madanesa, ki je znan med teatrsko publiko po režijah v teatru El Caminito v mestni četrti Boca. Publiko je ploskala Mastromei in Contre-rasu, do Sofie pa je bila povsem nevljudna.

Falstaff

40 let po Traviati je ustvaril Verdi operno delo Falstaff. V teh 40 letih je prehodil dolgo razvojno pot. Že ob uprizoritvi Aide 1. 1871 je bila opazna preokrenitev Verdijevega stila, ki se je do telej posvečal le čisti melodiji nenavadno bogatega navdiha, k monumentalnosti skupinskih prizorov. Po 16 letih se je z Othellom predstavil z novimi oblikami izraznosti, ko je glasbeno nazorno oblikoval tako nasprotno človeške like, kot sta izdajalski praporčak Jago in plemeniti beneški zamorec Othello. Dokazal je, da se njegova ustvarjalna moč lahko primerja z genialnostjo Shakespeara. In kot je angleški dramatik lahko prehajal od junaških in dram-skih potez k sproščeni vedrosti Vese-

„So to svinjska ali telečja jetra?“
„Telečja. Samo cena je svinjska.“

PORAVNAJTE ZAOSTALO

NAROČNINO!

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL

CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

DR. JUAN JESUS

BLASNIK

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed

Zahtevajte določitev ure na
telefonu 49-5855 in 628-4188

Ordinira v terek, četrtek in soboto
od 17 do 20

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare

Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración: Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69-9503

Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,

dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj

in Tone Mizerit

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA

Concesión N° 3824

Correo

Argentino

Central (B)

Registro Nacional de la Propiedad

Intelectual N° 1.149.713

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1973 za Argentino \$ 75.— (7.500.—) — Pri pošiljanju po pošti \$ 78.— (7.800.—). ZDA in Kanada 13 USA dol.; za Evropo pa 15 USA dol. za pošiljanje z avionsko pošto. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7218

V soboto, 10. novembra, ob 20 bodo pele

V KORIST CERKVE MARIJE POMAGAJ

SLOVENSKE MLADENKE

pod vodstvom ge. Anke Savelli-Gasarjeve

Vstopnice po 10, 8 in 6 pesov v predprodaji v dušnopastirski pisarni.

Z udeležbo na koncertu bomo deležni lepote slovenske pesmi in
obenem bomo podprli gradnjo naše cerkve.

Pridimo!

Svoji k svojim! Pod enakimi pogoji Vam SLOGA plača večje obresti kot katera koli banka. In Vaš denar bo pomagal pri gospodarskem napredku slovenskega človeka v Argentini. Pomislite tudi na to, predno se odločite za naložbo svojih prihrankov!

Kreditna zadruga „S. L. O. G. A.“ z o. z.

Bartolomé Mitre 97

T. E. 658-6574

Ramos Mejía

Uradne ure: ob torkih, četrkih in sobotah od 16. do 20. ure

Sporočamo žalostno vest, da je dne 30. oktobra v 80. letu starosti v Ramos Mejía umrla naša draga mama, gospa

Katarina Butul roj. Cenčič

Najlepše se zahvaljujemo g. dr. Alojziju Starcu za tolažbo svete vere in vodstvo pogreba in vsem, ki so nam v teh težkih urah stali ob strani. Naj jim Bog stotero poplača.

Drago pokojnico pa priporočamo v molitev.

Zalujoči: sinova Stanko in Mirko;
hčere Marija Draga in Albina;
zeta Čarman Peter in Anton Smerdelj;
snaha Zina Zampa;
vnuki: Irena, Ježe, Ivo Diana,
Mario in Sonja.

bralo Falstaffa za letošnji repertoar, je povabilo dirigenta Gianandrea Gavazzenija, za režijo Tita Gobbija, za protagonista Gabrijela Bacquiera, sopranistko Ilvo Liagabue in altistko Fedoro Barbieri. Novo vodstvo je pogodbe razveljavilo in z novo zasedbo ni bilo zadostnega jamstva za ustrezno uprizoritev. In tokrat se je res izkazalo, da je delo monolitno, ki ne trpi najmanjše razpoke, ker kot počen zvon izgubi čisti zven.

Colonovi obiskovalci so se še dobro spominjali uprizoritev iz l. 1963 in 1965, ko je Falstaffa dirigiral znameniti Fernando Previtali, pel pa Geraint Evans, ki je poleg Leonarda Warrena ter Dietricha Fischer-Dieskaua zadnja leta najboljši Falstaff.

Od letošnjih interpretov sta ugajala baritonist Fernando Corena kot Falstaff in Ilva Liagabue v vlogi mrs. Alice Ford, večina domačih umetnikov pa ni bila kos nalogi. Uprizoritev je manjkala enovitosti in ravnovesja ter žara. To je bilo opazno pri dirigentu Martiniju, režiserju Juriju in posameznih pevcih. Občinstvo je spremljalo predstavo z neprizadetostjo in po predstavi odhajalo domov s prepričanjem, da je bolje ne uprizarjati določenih oper, če ni jamstva za visoko poustvarjalno raven.

(Bo š)

Ko je prejšnje vodstvo Colona iz-